

JEGYZŐKÖNYVEK.

Jegyzőkönyv

az Erdélyi Múzeum-Egyesület Természettudományi Szakosztályának
1906. május hó 10-én tartott szakosztályi üléséről.

1. DR. APÁTHY ISTVÁN: Újabb adatok a *Pióczafélék* szelvényeinek ismeretéhez.

Előadó már régebben kimutatta, hogy az összes *Pióczafélék* teste 34 szelvényből (33 szelvényből és egy végszelvényből, telomeronból) áll, a melyek mindenütt egyformán, hat testtájra vannak elosztva úgy, hogy a fejtáj 6, a clitellum-táj 6, a középtápcsó tája 6, az utótápcsóé 6, a végbél és anus tájéka 3 és a tapadókorong tájéka 7 (6 + 1) szelvényt tartalmaz. Minden egyes szelvény maga is három harmadra osztható, a mely körülmény a belső szerkezetet illetőleg a szerveknek ott uralkodó hármas, illetőleg kétszer hármas számában és a szerveknek eloszlásában, külsőleg pedig az egy-egy szelvényre eső gyűrűk hármas számában, illetőleg három csoportra oszthatóságában nyilvánul. Jóllehet azonban a *Pióczafélék* a legtypicusabban szelvényezett állatok közé tartoznak, az egyes szelvények határai még a test középső részében, a hol a szelvények a legtökéletesebben ki vannak fejlődve, sem állapíthatók meg úgy, hogy a segmentalis szervek mindenikének elhelyezkedése és kiterjedése ugyanazon határok közé volna szorítva. Szólhatunk a *Pióczafélék*ben idegszelvényekről (neuromeron), izomszelvényekről (myomeron), a kiválasztó szervek szelvényeiről (nephromeron), érszelvényekről (angiomeron), bélszelvényekről (splanchnomeron), bőrszelvényekről (dermomeron), ivari szelvényekről (gonomeron) és végül septumszelvényekről (phragmomeron). Minthogy a *Sörtéslábi Férgék*ben a szelvények határait a septumokban, dissepimentumokban látják a bűvárok, előadó újabban a *Pióczafélék* szelvényeit is egyik septumból a másikig számítja. A barázdák, melyek a testet külsőleg gyűrűkre osztják, nem egytorma mélyek. Főleg az erősebben összehúzódtott állatokon tűnik ez föl. A legmélyebb barázda mindig oda esik, a hol a septum van, és így a test külsőleg is a septumok szerint tagolódik. És mivel a septumszelvények határai meglehetősen megegyeznek az idegszelvények határaival, előadó is csatlakozik azokhoz, a kik ma a szelvény középső harmadának tekintik azt a szelvényharmadot, melyet régebben ő és utána számos más bűvár az első szelvényharmadnak tekintett. Ez a középső szelvényharmad foglalja magában azt a gyűrűt, melyen a legföltűnőbb külső bélyegek, nevezetesen a legkifejlettebb érzékszervek észlelhetők s melyet a szelvény első gyűrűjének tartottak. Ugyancsak ebben a szelvényharmadban fekszik, legalább

a középtest tájékán belül (a középtápcső és az utótápcső tájékában), a hasi dúclánczolatnak egy-egy dúcza is. A septumnak megfelelő legmélyebb barázda az azelőtti számítás szerinti 2. és 3. gyűrű közé esik azokban a *Pióczafélék*ben, melyeknek szelvényét három gyűrűből állónak látjuk. Legsekélyebb az azelőtti 3. és 1. gyűrű közötti barázda.

Előadó kimutatja azután, hogy a szelvénynek 14 másodlagos bőrgyűrűre oszthatósága, melyet már régen jellemzőnek írt volt le a *Piscicolára* nézve, meg van más *Pióczafélék*ben is, legfőltűnőbbben a *Pontobdellán*, de, úgy látszik, typicus az összes *Pióczafélék*re. Nem 12, hanem 14 gyűrű rendeződik a három szelvényharmad szerint három csoportba; illetőleg a három szelvényharmad nem 12, hanem 14 bőrgyűrűt alkot, melyek 3, 6 vagy 5, illetőleg négy vagy két szélesebb gyűrűvé olvadnak össze, de a 14 gyűrű nyomait többnyire észre engedik venni. A *Glossiphonia-félék*ben, például, a jellemző 3 széles gyűrű közül, melyek a 3 szelvényharmadnak felelnek meg, az első gyűrű (az azelőtti jelzés szerint a harmadik) 4, a második (az előtti első) 5 s a harmadik (azelőtti második) szintén 5 másodlagos gyűrűt mutat. S mivel az első és a második gyűrű között legsekélyesebb a barázda, ez a kettő néha egy szélesebb gyűrűnek s a szelvény két gyűrűből, egy elülső szélesebb s egy hátsó keskenyebb gyűrűből, állónak látszik. Még jobban kivehető, szintén három fő csoportba osztva, a 14 másodlagos gyűrű a *Pontobdellán*. Az első csoport (az azelőtti harmadik) itt 5, a második szintén 5, a harmadik 4 gyűrűt mutat. Az első csoportnak 1. és 2. gyűrűje egy némileg elkülönült csoportot alkot, és ez a *Pontobdellá*-nak a régebbi leírások szerint számított szelvényenkénti 4 gyűrűje közül a legkeskenyebb, az, a melyet harmadiknak jeleztek, s melyet előadó régebben a 3. szelvényharmadhoz tartozónak írt le. A 14 gyűrű közül a mostani jelzés szerinti 3. gyűrűt a 4-től előadó azelőtt nem különböztette meg és nem tudta a 7., 8. és 9. gyűrűk határait biztosan megállapítani és itt három helyett csak 2 gyűrűt számított. Utána tévesen így számítottak az összes rendszertani írók. — Előadó hasonlóképen több más *Pióczafélén* is bemutatja az új számítást s a 14 másodlagos gyűrű csoportosulását.

2. DR. SZÁDECZKY GYULA, ismerteti VADÁSZ ENRŐ: Az ürmösi Töpepatak lias-rétegeinek faunája cz. dolgozatát.

3. VALENTINI ELVIRA: A *Mohok* (*Mnsci*) anatómiai viszonyairól, különösebb tekintettel néhány erdélyi faj leveleire. (L. e fűzetben az 1—27. oldalon.)